

Βιοηθική Η Συνείδηση της Επιστήμης
Συνέντευξη στον Νίκο Λυγερό της Χριστίνας Σκορδή

Σελίδες

06/04/2003

N. Λυγερός

Που μπορεί να οδηγήσει η αχαλίνωτη πορεία της επιστήμης και που μπορούν να σταματήσουν τα ανθρώπινα θέλω; Τι είναι ηθικό και τι όχι στην ιατρική; Η βιοηθική, δεν δίνει απαντήσεις, γνωρίζει όμως πως... «όταν υπηρετείς την επιστήμη δίχως συνείδηση χάνεις τη ψυχή σου».

Ευτυχώς που γεννήθηκε στην Αθήνα ο Σωκράτης κι όχι στην Σπάρτη. Οι τότε κανόνες σίγο νρα θα τον οδηγούσαν όπως όλα τα άλλα μικροκαμωμένα παιδιά σε θάνατο, ανίκανα βάσει της δικής τους λογικής να υπηρετήσουν την πατρίδα και το στρατιωτικό καθεστώς της. Ενώ ο Σωκράτης χάρη στους κανόνες της Αθήνας, όχι μόνο υπηρέτησε σαν οπλίτης, αλλά και ανάτρεψε τα φιλοσοφικά δεδομένα. Έζησε επειδή δεν γεννήθηκε στην Σπάρτη, διαψεύδοντας τις αν τιλήψεις ενός ολόκληρου καθεστώτος. Από τότε μέχρι σήμερα τα πράγματα έχουν αλλάξει. Το ερώτημα αν είχαν ή όχι δικαίωμα οι Σπαρτιάτες να σκοτώνουν τα αδύναμα παιδιά τους, έχει αντικατασταθεί με άλλα. Έχουμε το δικαίωμα να κλωνοποιούμε; Ένα ερώτημα που έρχεται να προστεθεί σε μια σειρά από εκατοντάδες που ανήκουν στον τομέα της βιοηθικής. Η τέχνη, η τεχνολογία κι η επιστήμη έχουν φτάσει σε τέτοιο επίπεδο που επιτρέπουν πια την υλοποίηση αποριών: τι σημαίνει άνθρωπος όταν είναι κλωνοποιημένος, τι σημαίνει έμβryo; Είναι το έμβryo ένας άνθρωπος. Δεν είναι; Τι γίνεται με τα έμβρυα μετά από μια τεχνητή γονιμοποίηση; Έχεις το δικαίωμα να τα κρατήσεις ή τα πετάς; Τα ερωτήματα αν και αρχικά φαντάζουν μεταφυσικές απορίες, είναι χειροπιαστά γιατί ανήκουν στην πραγματικότητα... «Επιστήμη χωρίς συνείδηση, δεν είναι τίποτα. Ο Rabelais, ο περίφημος συγγραφέας του Μεσαίωνα, είχε πει πως όταν υπηρετείς την επιστήμη δίχως συνείδηση χάνεις τη ψυχή σου».

Ο Δρ. Νίκος Λυγερός, εκδηλώνοντας το πάθος του για την πολύπλευρη άποψη του ανθρώπου, της κατανόησής του και συνεπώς της βοήθειας στον συνάνθρωπό του, κάνει συστάσεις με την έννοια της λέξης και το λόγο ύπαρξής της. «Είναι πολύ δύσκολο όταν όλοι τρέχουν να έχεις τη δύναμη να σταματήσεις και να σκεφτείς. Η βιοηθική δημιουργείται από μια ομάδα ατόμων που έχουν σταματήσει για να σκεφτούν. Διότι είναι καλό κάπου κάπου να σε σταματάει κάποιος και να σου λέει που τρέχεις, που πας;. Η επιστήμη τρέχει, όλα βρίσκονται σε εξέλιξη κι η προσπάθεια της βιοηθικής είναι να βάλει συνείδηση στην επιστήμη».

Ο τομέας της βιοηθικής, έχει αναπτυχθεί πολύ στη Γαλλία κι έχουν δημιουργηθεί πολλά κολέγια γενετικής από ειδικούς σε θέματα θετικών επιστημών και θεολογίας.

Ο Δρ. Λυγερός, αναφέρει πως «η οντότητα με την πολυπλοκότητά της δημιουργεί νοημοσύνη. Η νοημοσύνη με την εξέλιξή της δημιουργεί αλτρουισμό. Ο αλτρουισμός είναι η πρώτη κωδικοποίηση της ηθικής. Η ηθική είναι άμεσα αισθητή στον τομέα της βιοηθικής, αφού μπορείς να κρίνεις κάθε επίτευγμα. Η ηθική είναι δεν είναι κάτι χειροπιαστό. Η βιοηθική όμως είναι.

Δεν υπάρχουν όμως απλά πράγματα στη βιοηθική. Το μόνο απλό πράγμα στη βιοηθική είναι πως τίποτα δεν είναι απλό. Έχει να κάνει με την ανθρώπινη απόφαση. Μια απόφαση που προέρχεται από την αντίληψη του ανθρώπου, η οποία διευρύνεται συνεχώς».

ΑΛΛΟ ΖΩ ΚΙ ΑΛΛΟ ΥΠΑΡΧΩ Τι σημαίνει άνθρωπος και τι κοινωνικός άνθρωπος; Υπάρχουν φορές που δεν συμπίπτουν αυτά τα δυο. «Άλλο η ύπαρξη κι άλλο η ζωή. Η βιοηθική είναι χειροπιαστή, μιλάει με παραδείγματα, έχει να αντιμετωπίσει προβλήματα, που είναι εδώ, τα βλέπεις, σ αγγίζουν και σε πονάνε. Κάθε περίπτωση, κρίνεται διαφορετικά. Όπως στην ιατρική δεν υπάρχει αρρώστια αλλά άρρωστοι, έτσι και στη βιοηθική. Δεν υπάρχει περίπτωση, υπάρχουν περιπτώσεις.»

Από τα κολέγια γενετικής, εξηγεί ο Δρ. Λυγερός, τις περισσότερες φορές οι οικογένειες ζητούν μια συμβουλή. Είναι γονείς που βρίσκονται σε απόγνωση που δεν ξέρουν τι να κάνουν, που η νομοθεσία είναι ανύπαρκτη κι οι γιατροί σηκώνουν τα χέρια. Σε μια περίπτωση, πριν πέντε χρόνια, μετά από εξετάσεις στο έμβρυο, διαγνώστηκε πως το παιδί θα γεννιόταν με εγκεφαλικό πρόβλημα, έτσι η οικογένεια αποφάσισε, να μην κρατήσει το παιδί. Έπρεπε όμως να γεννηθεί, αφού η εγκυμοσύνη βρισκόταν σε τέτοιο στάδιο που δεν μπορούσε να διακοπεί. Έτσι υπέγραψαν πως μετά τη γέννησή του, το παιδί θα θανατωθεί. Γεννιέται το παιδί. Οι γονείς το βλέπουν. Αλλάζουν γνώμη. Το θέλουν. Δεν το ξέρει όμως ο γιατρός. Ο γιατρός έχει το χαρτί μπροστά του. Σκοτώνει το παιδί. Ο πατέρας τότε κινεί αγωγές εναντίον του νοσοκομείου, γιατί σκότωσαν το παιδί του...

Σε μια άλλη περίπτωση ένα ζευγάρι με Σύνδρομο Ντάουν ήθελε να κάνουν παιδί. Κανείς δεν μπορεί, ούτε ο γιατρός ούτε η κοινωνία να τους στερήσει το δικαίωμα. Γεννιέται το παιδί με το σύνδρομο. Κάποιοι θα αναρωτηθούν με ποιο δικαίωμα δυο άνθρωποι αποφασίζουν να κάνουν ένα παιδί που γνωρίζουν εκ των προτέρων πως θα έχει πρόβλημα. Πως θα μπορέσει ένα ζευγάρι με Σύνδρομο Ντάουν, να μεγαλώσει ένα παιδί με το ίδιο σύνδρομο; Αλλά από την άλλη μπορεί κάποιος να στερήσει από ένα ζευγάρι το δικαίωμα να κάνει παιδί;

Αυτή η περίπτωση, συνεχίζει ο Δρ. Λυγερός, οδηγεί στο ερώτημα τι σημαίνει άνθρωπος και τι κοινωνικός άνθρωπος. Μερικές φορές αυτά τα δυο δεν συμπίπτουν...

Στο Κολέγιο Γενετικής φτάνουν και γονείς που έχουν κάποια φυσιολογικά ερωτήματα για το παιδί τους. Μόνο που και σ αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να δημιουργηθούν ακραίες καταστάσεις. Μια οικογένεια ζήτησε συμβουλές από τους γιατρούς για το παιδί τους. Μετά από έξι βδομάδες επανήλθαν για να πουν πως ένα ποντίκι κατέστρεψε το πρόσωπο του παιδιού τους. Το ποντίκι ήταν στο σπίτι, ιδιοκτησία του άντρα. Αυτός έκανε δίκη εναντίον του νοσοκομείου επειδή δεν του είχαν πει να μην έχει ποντίκι στο σπίτι... Χρειάστηκαν δυο χρόνια για να αθωωθεί το νοσοκομείο. Για κάτι που είναι εντελώς αυτονόητο, αλλά και την ίδια στιγμή παράλογο...

ΤΕΧΝΗΤΗ ΓΟΝΙΜΟΠΟΙΗΣΗ Στα θέματα βιοηθικής, οι ευρωπαϊκές χώρες έχουν τους δικούς τους κανόνες. Αν και στόχος είναι μια ενιαία ευρωπαϊκή πολιτική, εντούτοις βρίσκονται ακόμη πολύ μακριά για μια πιθανή επίτευξή του. Ένα σημαντικό παράδειγμα είναι ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζεται η τεχνητή γονιμοποίηση. Στη Γερμανία για παράδειγμα κατά τη διάρκεια μιας τεχνητής γονιμοποίησης οι επιστήμονες έχουν δικαίωμα να κάνουν 1 μέχρι 2 έμβρυα.

Κι αυτό γιατί ήρθαν αντιμέτωποι με το ηθικό πρόβλημα του τι γίνονται τα υπόλοιπα έμβρυα μετά από μια γονιμοποίηση. Για να το λύσουν αποφάσισαν απλά να μην το κάνουν. Αντίθετα από τη Γαλλία και την Ιταλία, που δεν υπάρχει περιορισμός στη δημιουργία των εμβρύων. Πιο συγκεκριμένα στην Ιταλία δεν υπάρχουν καθόλου ηθικοί κώδικες. Γι αυ τό και στην ίδια χώρα μια γυναίκα πάνω των 65 ετών, έφερε στον κόσμο ένα παιδί με σπέρμα του αδερφού της. «Φανταστείτε αυτό το παιδί. Δεν θα χει μάνα, αλλά γιαγιά, με πατέρα τον θείο του».

Στη Γερμανία το ποσοστό επιτυχίας είναι κατώτερο και μερικές γυναίκες πάνε σε άλλες χώρες για τεχνητή γονιμοποίηση. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει την ανάγκη μιας κοινής πολιτικής στην Ευρώπη. Στο Βέλγιο από την άλλη, καταφεύγουν πολλές ομοφυλόφιλες γυναίκες που θέλουν ν αποκτή σουν παιδί, με τεχνητή γονιμοποίηση. «Τι είναι», τελικά «κανονικός άνθρωπος; Τι είναι κανονικό ζευγάρι; Όλα αλλάζουν», τονίζει ο Δρ. Λυγερός. «Η βιοηθική βρίσκεται πλάι στην κοινωνική εξέλιξη, σαν μια σκέψη πάνω στην επιστήμη που σου επιτρέπει να μιλάς συνεχώς για καινούρια πράγματα»...